

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szűcs Péter ügyvéd által képviselt I - IV. rendű felpereseknek, a dr. Krusslák Katalin jogtanácsos által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. június 20. napján meghozott, 4.P.20.138/2011/10. számú ítélete ellen, az alperes részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a felperesek marasztalását 862.636 (nyolcszázhatvankétezer-hatszázharminchat) forintra, és annak 2008. december 12-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára, valamint 155.000 (százötvenötezer) forint perköltségre felemeli. Kimondja, hogy ennek megfizetésére a felperesek egyetemlegesen kötelesek.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint másodfokú részperköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes és **D. A.-né** az alperesi biztosított által vezetett gépjármű utasaként 2003. december 21-én közlekedési balesetben sérültek. A II-IV. rendű felperesek a gyermekeik. Az alperes peren kívül a károkat csak részben térítette meg, ezért valamennyien pert indítottak ellene.

Az elsőfokú bíróság a vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítésére irányuló keresetüket részben alaposnak találta. Ítéletében az alperes időközi teljesítéseinek elszámolásával határozta meg a fizetendő kártérítés összegét. A Fővárosi Ítéltábla részítéletével a gépkocsi beszerzési költsége tekintetében az ítéletet hatályon kívül

helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására utasította. Az ítélet további rendelkezéseit részben megváltoztatta, az alperest a teljesítéseire tekintet nélkül marasztalta, egyúttal feljogosította a felpereseket a már teljesített összegek elszámolására. A Legfelsőbb Bíróság 2009. április 29-én a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott részét azzal a változtatással tartotta fenn hatályában, hogy a teljesítések elszámolására a felperesek jogosultak.

A másodfokú bíróság részítéletét követően, **D. A.-né** 2007. december 26. napján elhalálozott. Jogutódai a II-IV. rendű felperesek. A jogerős részítélet alapján az alperes teljesítése, illetve végrehajtás révén a felperesek az őket illetőnél nagyobb összeghez jutottak hozzá. Ebből eredően, valamint a néhai halála előtt felvett járadékával kapcsolatban a felek között elszámolási vita bontakozott ki. A teljes elszámolás érdekében az alperes viszontkeresetet terjesztett elő. A felperesek a per során 3.549.359 Ft-ot visszafizettek.

Az elsőfokú bíróság újabb ítéletével elbírálta a felperesek gépjármű beszerzési költséggel kapcsolatos kárigényét, illetve az alperes viszontkeresetét. Utóbbit részben alaposnak találta, és a felpereseket 2.108.494 Ft és késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kötelezte. Az ítélet ellen valamennyi fél fellebbezéssel élt. A Fővárosi Ítéltábla részítéletével az ítélet fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, a felperesek keresetét elutasította, míg a viszontkereset tekintetében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Indokolása szerint a felperesek a jogosultak az elszámolásra. Az elsőfokú bíróság azonban az elszámolásukat nem vizsgálta és figyelmen kívül hagyásának indokát sem adta, ezáltal indokolási kötelezettségét megsértette. Nem állapítható meg, hogy az alperes túlfizetése ténylegesen fennáll-e, miután a felperesek nem csak saját jogon, hanem jogutódként is igényt tarthattak az elszámolásra. Ezért nem mellőzhető a néhai javára megítélt és teljesített összegek Ptk. 293. §-a szerinti elszámolása. A jogerős részítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet a támadott részében részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatva az alperest marasztalta a gépjármű beszerzésével kapcsolatos költségekben.

Az elsőfokú bíróság újabb ítéletében az alperes viszontkeresetét 1.201.263 Ft és késedelmi kamata erejéig találta alaposnak, és annak egyetemleges megfizetésére kötelezte a felpereseket. A Fővárosi Ítéltábla ezt az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására utasította. A végzésében kifejtette, hogy az alperes és a felperesek is részletes elszámolást terjesztettek elő a perben, amelyek mind a levezetésükben, mind a végeredményükben teljesen eltérőek voltak. Az elsőfokú bíróság egyik elszámolást sem fogadta el, ugyanakkor ítéletének indokolásából nem állapítható meg egyértelműen, hogy milyen számítás eredményeként jutott az ítélete alapjául szolgáló megállapításokra. Meghagyta az elsőfokú bíróságnak, hogy a bizonyítási teherről való tájékoztatás mellett biztosítson lehetőséget az alperesnek a teljesítéseinek bizonyítására. Ezt követően a jogerősen a felperesek javára megállapított kártérítési összeg és az alperes bizonyított, illetve

nem vitatott részteljesítéseinek a felperesek rendelkezése szerinti elszámolása mellett lehet megalapozott következtetést vonni az alperes viszontkeresetének megalapozottságára.

Az alperes végleges viszontkeresete szerint jogalap nélküli gazdagodás címén 1.028.985 Ft tőke és 862.636 Ft után 2008. április 18-tól késedelmi kamat egyetemleges megfizetését kérte a felperesektől. A követelés összege 862.636 Ft erejéig a teljesített, illetve a felperesek által inkasszált, valamint a jogerős részítelet alapján járó kárösszeg különbözetéből, míg 166.349 Ft a néhai halála után teljesített járadék összegéből adódott.

A felperesek a viszontkeresetet kérték elutasítani. Álláspontjuk szerint a felek elszámolásai között a különbséget az okozza, hogy a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati döntésével szemben az alperes maga számolta el a kifizetéseit. A kifizetések jogcímét pedig utólag módosította. Vitatták az alperes elszámolásának megfelelő késedelmi kamatigényét. A folyósított járadékkal kapcsolatban állították, hogy az 2007. december hónapban volt esedékes.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. rendű felperest 64.551 Ft, a II-III. rendű felpereseket személyenként 137.209 Ft, a IV. rendű felperest 134.979 Ft és 2008. december 20-tól késedelmi kamat megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan pedig a viszontkeresetet elutasította. Ítéletében tételesen, személyekre lebontva, elkülönítve a saját jogon, illetve a jogutódi minőségben igényelt kártérítést, megejtette az elszámolást. Megállapította, hogy az ítélet szerint 2007. június 1-től kezdődően a havi járadék esedékessége minden hónap 21. napja volt. Az alperes bizonyította a járadék 2007. december 22-én történt kifizetését. Ehhez képest a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy a megfizetett járadék a 2008. január havi volt. Az elszámolás eredményeképpen a bíróság megállapította, hogy a felperesek inkasszó útján 8.075.209 Ft-hoz jutottak, amely az őket közösen megilletőnél 1.652.191 Ft-tal több. Azonban az inkasszó útján beszedett összegből 3.429.509 Ft-ot visszafizettek, ezért a bíróság az ítélelhozatalakor fennálló túlfizetés hiányában az alperest **D. A.-né** jogán kifizetett kártérítési összegek után a viszontkeresetet elutasította. Az elszámolás eredményeként ugyancsak meghatározta a felperesek saját jogon érvényesített kártérítése tekintetében az alperes túlfizetésének összegét.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatását és a felperesek viszontkeresete szerinti marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a viszontkereseti kérelem, illetve ellenkérelem keretein. A felek ugyanis egyező előadást tettek arra nézve, hogy a néhai részére megítélt kártérítés kiegyenlítésre került, ennek következtében az az elszámolásba sem lett volna már bevonható. A viszontkereset tárgyát kizárólag olyan követelés képezte, amely nem kapcsolódik a néhai részére megítélt kártérítéshez. Ezért az elsőfokú eljárásban előterjesztett elszámolása alapján kérte a felperesek kötelezését.

A felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő, amely alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a viszontkereset teljes elutasítását kérték. Kiemelték, hogy a viszontkereset ténybeli alapját az képezi, hogy az alperes által 2006. március 27-én teljesített összesen 3.000.000 Ft-ot elszámolták-e. Hangsúlyozták, hogy az elszámolási mód már nem képezte a jogvita tárgyát, mert az ítélt dolognak minősült, amit egy utóbb született ellentétes tartalmú jogegységi döntés sem írhatott felül. Az elsőfokú bíróság által alkalmazott számítások és matematikai levezetések tehát álláspontjuk szerint nem voltak szükségesek a felmerült kérdések megválaszolásához. Az elsőfokú bíróságnak csupán annyit kellett volna megállapítania, hogy az azonnali beszédési megbízás során levonásba helyezték az alperes 3.000.000 Ft összegű részteljesítését. Hivatkoztak arra is, hogy az okirati bizonyítékok nem voltak alkalmasak annak alátámasztására, hogy az alperes által 2007. decemberében kiutalt járadékösszeg ténylegesen a 2008. január havi esedékességű volt.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések részben megalapozottak.

Az ítéltáblának a fellebbezések folytán abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jogerős részítélhez képest az alperes teljesítéseiben mutatkozik-e olyan túlfizetés, amely a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint visszakövetelhető.

Tartozatlan fizetés folytán keletkezhet visszatérítési kötelezettség. A jogalap nélküli gazdagodással kapcsolatosan a Ptk. 361. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak a rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

A részítélet 2007. évben emelkedett jogerőre, a felek közötti vita a 2008. évben történt teljesítések elszámolásával összefüggésben bontakozott ki. Ebből következően a Legfelsőbb Bíróságnak a kártérítés iránti perben a kötelezettnek a kár bekövetkezése utáni elő- vagy részteljesítési bíróság általi elszámolásának szabályairól szóló 1/2011. (VII. 5.) Polgári jogegységi határozatában foglaltak iránymutatásul még nem szolgálhattak. Az említett jogegységi határozat indokául éppen a Legfelsőbb Bíróság egyes ítélező tanácsai által a részteljesítések elszámolása vonatkozásában folytatott eltérő gyakorlat szolgált. Az egyik fajta bírói gyakorlat szerint a bíróság elszámolásra nem köteles, nincs is abban a helyzetben, hogy az elszámolást az ítéletben megejtse, mert az ítélet jogerőre emelkedésének az időpontját előre nem láthatja. Nem ismerheti azt az időszakot, amely alatt az előteljesítés a kamatfizetés alapját csökkentené.

Az elsőfokú bíróság helyesen idézte a pénztartozás teljesítésével kapcsolatban a Ptk. 293. §-ának rendelkezését, amely szerint, ha a kötelezett kamattal és költséggel is tartozik és a fizetett összeg az egész tartozás kiegyenlítésére nem elég, azt elsősorban a költségre, azután a kamatra, és végül a főtartozásra kell elszámolni. A kötelezett eltérő rendelkezése hatálytalan.

A peres felek között kialakult elszámolási vita alapjául szolgáló 4.Pf.20.912/2007/12. számú részítéletében a Fővárosi Ítéltábla a már teljesített kárösszegekre tekintet nélkül marasztalta az alperest, feljogosítva egyúttal arra, hogy fizetési kötelezettségébe az általa kifizetett összegeket elszámolja. Indokolásában megállapította, hogy az alperesnek az ítélet meghozatalát megelőző teljesítései elszámolására a Ptk. 293. §-a csak az ítélet alapján történő teljesítésnél kerülhet alkalmazásra, hiszen a költségek és a kamatfizetési kötelezettség megállapítása is az ítélet része. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként a jogerős részítéletet azzal a változtatással tartotta hatályában 2009. április 29-én meghozott Pfv.III.21.872/2008/4. számú részítéletében, hogy az alperes teljesítésének elszámolására a felperesek jogosultak. Megállapította, hogy a Ptk. 293. §-a szerinti elszámolás, annak matematikai levezetése nem a bíróság feladata. Az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon számolta el az alperes részteljesítését, ezért ezt alappal mellőzte a másodfokú bíróság. A Ptk. 293. §-a a kötelezettre egyoldalúan kógens rendelkezést tartalmaz, attól eltérő rendelkezést csak a jogosult tehet, a kötelezett eltérő rendelkezése hatálytalan. Ez a szabályozás a jogosult érdekeit védi azzal, hogy a tőketartozás csökkentése megakadályozható legyen az egész tartozás kiegyenlítésének hiányában, mert ezzel csökkenne a kamatfizetési kötelezettség, ami a jogosultat sújtja.

Az ítélethez hasonlóan a részítélethez is anyagi jogerőhatás fűződik. A Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében a részítélet hatályát a később hozott ítélet csak akkor érintheti, ha a beszámítási kifogásra, illetőleg a viszontkeresetre vonatkozó tárgyalás eredménye ezt indokoltá teszi. Az alperes viszontkeresete alapjául szolgáló követelése a részítélet jogerőre emelkedését követően, éppen annak kétszeres teljesítéséből keletkezett, ezért elbírálása a részítélet hatályát nem érintette, a hozzá fűződő jogerőhatást nem oldotta fel.

A Pp. 229. § (1) bekezdése szerint az anyagi jogerő folytán a felek között nemcsak az új kereset indítása kizárt az ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt, hanem az is, hogy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek. A részítélettel jogerőre emelkedett annak az elszámolás bíróság által meghatározott módjára vonatkozó rendelkezése is. A jogerőhatást nem befolyásolta, hogy az elszámolásnak ezt a módját a Legfelsőbb Bíróság az előbbieken hivatkozott jogegységi határozatában jogilag aggályosnak minősítette. Helytállóan utaltak a csatlakozó fellebbezésükben a felperesek arra, hogy a részítélet alapján történt teljesítések elszámolásának ilyen módon kellett megtörténnie. Az elszámolással kapcsolatos rendelkezéstől utóbb sem a felek, sem a bíróság nem térhettek el. Ez azonban csupán azzal a következménnyel járt, hogy a bíróságnak az elszámolás helyességét az ítéltábla, illetve a Legfelsőbb Bíróság részítéletében foglalt iránymutatás alapján kellett megítélnie. Nem tette kizárttá a felperesi elszámolás helyességének vitatását, illetve annak vizsgálatát.

Az alkalmazandó elszámolási módszernek az a lényege, hogy a jogerős részítéletben meghatározott tőke, késedelmi kamat és perköltség figyelembevételével, azok teljesítése esetén kell az alperes valamennyi, így a

korábbi részteljesítéseit is elszámolni. A felperesek elszámolását az egyrészt a saját nevükben 2008. április 18-án inkasszált 2.306.207 Ft-hoz, másrészt a néhai jogán július 23-án inkasszált 8.075.209 Ft-hoz kapcsolódó táblázat tartalmazta. A részítéletben foglalt iránymutatás alapján az a kiindulópont helyes volt a felperesek részéről, hogy a tőkekövetelés után a késedelmi kamatot mindaddig fel lehetett számítani, amíg az alperes részteljesítésének összege nem haladta meg a bíróság által megítélt perköltség összegét. Osztotta ugyanakkor az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az azonos káreseményből eredően több jogosulttal szemben fennálló kártérítési kötelezettsége esetén a kötelezett belátása szerint határozhatta meg, hogy részteljesítését melyik jogosultnak szánja. Ennek következtében a felperesek a kifejezetten nekik címzett kártérítést nem voltak jogosultak a néhainak járó kártérítésként elszámolni.

A felek az ellenérdekű fél elszámolását egészében vitatták, az alperes az elsőfokú bíróság számítását is kifogásolta. A felperesek, a helyes kiindulópont ellenére, az előbb kifejtettek szerint a személyenkénti elszámolásban hibát vétettek. Az alperes, illetve az elsőfokú bíróság elszámolása során nem a jogerős részítéletben meghatározott módszert alkalmazta, és elszámolásuk pontatlanságokat is tartalmazott. Ezért az ítéletábra az alábbiak szerint vezeti a saját - álláspontja szerint helyes - elszámolást:

A jogerős részítélet alapján saját jogon az I. rendű felperest 3.000.000 Ft, a II-III. rendű felpereseket egyenként 1.000.000 Ft, a IV. rendű felperest pedig 2.500.000 Ft nem vagyoni kártérítés és 2003. december 21-től késedelmi kamat illette meg. A bíróság valamennyi felperes javára 1.122.600 Ft összegű perköltségben marasztalta az alperest. Az alperes 2006. március 27-én a felperesek javára egyenként 500.000 Ft-ot teljesített. A 2008. március 14-én megfizetett összesen 8.977.393 Ft-ból 3.484.390 Ft az I. rendű, 780.938 Ft a II. rendű, ugyancsak 780.938 Ft a III. rendű felperest, míg 2.808.527 Ft a IV. rendű felperest illette. Megfizetésre került továbbá a felperesek javára megítélt perköltség is. Ezt követően, 2008. április 18-án, a felperesek további 2.306.207 Ft-ot érvényesítettek inkasszó útján.

A saját jogon támasztott követeléseik esetében a felperesek késedelmi kamatot az alperes 2008. március 14-én történt teljesítésének időpontjáig számíthattak fel. A II-III. rendű felperesek esetében a perköltségből rájuk eső rész, valamint a tőkekövetelésük után 2008. március 14-ig számolt késedelmi kamat összege meghaladta az alperes 2006. március 27-én történt részteljesítésének összegét. Ezért késedelmi kamatot egészen 2008. március 14-ig jogosultak voltak a teljes kárösszeg után felszámítani. A 2003. december 21. és 2004. december 31. közötti időszakban a késedelmi kamatot 376 napra évi 11 % kamattal kellett számítani. A 2005. január 1. és június 30. között eltelt 181 napra 9,5 %, július 1. és december 31. között 184 napra 7 %, 2006. január 1. és június 30. között 181 napra 6 %, július 1. és december 31. között 184 napra 6,25 %, 2007. január 1. és június 30. között 181 napra 8 %, július 1. és december 31. között 184 napra 7,75 % mértékben kellett a késedelmi kamatot figyelembe venni. 2008. január 1. és március 14. közötti 73 nap

alatt pedig 7,5 % volt az irányadó kamatmérték. Ezek figyelembevételével az I. rendű felperes esetében a fentiekben írt időszakokban a késedelmi kamat összege a következőképpen alakult: 339.945 Ft, 141.329 Ft, 105.863 Ft, 89.260 Ft, 94.521 Ft, 119.014 Ft, 117.205 Ft és 45.000 Ft, mindösszesen 1.052.137 Ft. A II. és III. rendű felperesek esetében ugyanezen időszakokban a késedelmi kamat összege 113.315 Ft, 47.110 Ft, 35.288 Ft, 29.753 Ft, 31.507 Ft, 39.671 Ft, 39.068 Ft és 15.000 Ft, fejenként összesen 350.712 Ft volt. A IV. rendű felperes az alábbiak szerint volt jogosult késedelmi kamatra: 283.288 Ft, 117.774 Ft, 88.219 Ft, 74.383 Ft, 78.767 Ft, 99.178 Ft, 97.671 Ft és 37.500 Ft, mindösszesen 876.780. Az alperes teljesítésének 2008. március 14-i időpontjában a költségkövetelésükön túl tehát az I. rendű felperesnek 4.052.137 Ft, a II-III. rendű felpereseknek egyenként 1.350.712 Ft, míg a IV. rendű felperesnek 3.376.780 Ft összegű követelése állt fenn. Ezeket kellett csökkenteni az alperes 2006. és 2008. évben eszközölt önkéntes teljesítéseinek összegével, azaz az I. rendű felperes esetében 500.000 + 3.484.390 Ft-tal, a II-III. rendű felperesek esetében 500.000 + 780.938 Ft-tal, míg a IV. rendű felperes esetében 500.000 + 2.808.527 Ft-tal. Az alperesi teljesítések elszámolását követően a felperesek közül az I. rendűnek 67.747 Ft, a II-III. rendű felpereseknek egyenként 69.774 Ft, míg a IV. rendű felperesnek 68.253 Ft összegű tökekövetelése maradt fenn. Ezen összegek után az inkasszó április 18-i időpontjáig (34 nap) 7,5 % kamattal kellett a késedelmi kamatot számolni. Ez az I. rendű felperes esetében 473 Ft-ot, a II-III. rendű felperesek esetében 487 Ft-ot, míg a IV. rendű felperes esetében 477 Ft-ot jelentett. A felpereseknek tehát összesen 277.472 Ft (68.220 Ft + 70.261 Ft + 70.261 Ft + 68.730 Ft) összegű követelésük állt fenn, amikor alperestől a 2.306.207 Ft-hoz inkasszó útján hozzájutottak. Ez az őket ténylegesen megillető követeléshez képest 2.028.735 Ft többletet jelentett.

A felperesek a néhai **D. A.-né** jogán 2008. július 23-án inkasszó útján 8.075.209 Ft-ot hajtottak be alperestől. Az inkasszó alapjául szolgáló felperesi elszámolással szemben alperes a saját elszámolása szerint a néhai jogán a felperesek kárigényét 4.645.700 Ft erejéig tartotta alaposnak. Először a két összeg különbözeteként jelentkező 3.429.509 Ft-ot kívánta viszontkeresetként érvényesíteni a felperesekkel szemben. Ez volt az az összeg, amit a felperesek a későbbiekben - 2009. március 6-án - késedelmi kamattal terhelten az alperesnek visszafizettek. Az alperes ugyan úgy nyilatkozott, hogy a néhai jogán teljesített kifizetéseit érintően viszontkeresete nincsen, azonban a felperesek tévesen, a számukra utalt összesen 2.000.000 Ft jogcím nélküli előleget is a néhai javára számolták el. Ennek következtében csak a néhai részére történt teljesítések elszámolását követően lehetett eldönteni, hogy ténylegesen történt-e a javukra túlfizetés.

Az alperes **D. A.-né**nek 2004. november 22-én 2.000.000 Ft-ot, 2005. április 5-én 1.175.070 Ft-ot, július 11-n 2.222.000 Ft-ot, 2006. március 27-én 1.000.000 Ft-ot, május 18-án 639.517 Ft-ot, 2007. július 3-án 3.771.564 Ft-ot, július 11-én 63.658 Ft-ot, továbbá 2007. október 31-ig bezárólag 2.188.974 Ft költségpótló és 487.747 Ft keresetpótló járadékot fizetett meg. Jogerős részítéletével a bíróság az alperest 14.056.963 Ft, és ebből 10.000.000 Ft-nak 2003. december 21-től, 1.205.673 Ft-nak 2005. szeptember 1-től, 10.000 Ft-nak 2004. március 1-től, 360.000 Ft-nak 2005.

december 1-től, és 2.481.290 Ft-nak 2005. szeptember 10-től számított kamata megfizetésére kötelezte. Az alperes járadékfizetési kötelezettségét 2003. december 21-től havi 60.000 Ft-ban, 2004. június 1-től havi 70.000 Ft-ban, 2005. május 1-től 99.000 Ft-ban, 2007. június 1-től pedig költségpótló járadék címén havi 114.000 Ft-ban, míg jövedelempótló járadék címén 2004. évtől havi 32.796 Ft-ban határozta meg. Az ítélet rendelkező részébe kitett 2.481.290 Ft a 2007. május 31-ig lejárt gondozási és háztartási kisegítő, az 1.205.673 Ft az eddig az időpontig lejárt jövedelempótló járadék összegét, míg a 360.000 Ft az élelemfeljavítási költség összegét takarta.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a néhai javára fizetendő kártérítés összege után a bírósági letétbe való teljesítésig, helyesen 2008. április 15-ig volt késedelmi kamat elszámolható. Az irányadó késedelmi kamatmérték 2004. december 31-ig évi 11 %, 2005. január 1-től június 30-ig 9,5 %, július 1-től december 31-ig 7 %, 2006. január 1-től június 30-ig 6 %, július 1. és december 31. között 6,25 % volt. 2007. január 1. és június 30. között 8 %-ra módosult, míg július 1. és december 31. között 7,75 %, 2008. január 1-től pedig 7,5 % volt. A 2003. december 21-től 2004. december 31-ig terjedő időszakra 376 napot, míg az évek első felévére egyébként 181, a második felévére 184 napot, a 2008. január 1. és április 15. közötti időszakra pedig 106 napot kellett számításba venni. A 10.000.000 Ft nem vagyoni kártérítés után számított késedelmi kamat 3.575.931 Ft-ra adódott (az előbb megjelölt kamatmértékekkel és időszakokra számolva: 1.133.151 Ft + 471.096 Ft + 352.877 Ft + 297.534 Ft + 315.068 Ft + 396.712 Ft + 390.685 Ft + 217.808 Ft).

A jogerős részítélet szerint 2.481.290 Ft után 2005. szeptember 10-től járt a törvényes késedelmi kamat. Ez azt jelentette, hogy 2005. évben 113 napra 7 %-kal kellett a kamatot számítani. A 2006. január 1-től 2008. április 15-ig terjedő időben pedig a nem vagyoni kártérítésnél az egyes időszakokra megjelölt mértékkel kellett a kamatszámítást elvégezni. Ezek szerint 2005. évben 53.773 Ft, 2006. évben 73.827 Ft + 78.178 Ft, 2007. évben 98.436 Ft + 96.940 Ft, míg 2008. évben április 15-ig 54.045 Ft kamat, összesen 455.199 Ft kamat vált esedékessé.

A 360.000 Ft-nak 2005. december 1. és december 31. között (30 napra) 7 %-kal számolt kamata 2.071 Ft-ot tett ki. Az előzőekben részletezett napok, illetve kamatmértékek alapulvételével 2006. évben 10.711 Ft és 11.342 Ft, 2007. évben 14.282 Ft és 14.065 Ft, míg 2008. évben április 15-ig 7.841 Ft, összesen 60.312 Ft késedelmi kamat vált esedékessé.

A részítélet szerint 10.000 Ft után 2004. március 1-jétől kellett a késedelmi kamatot számítani, amely a 2004. évben 306 napra évi 11 % kamatot jelentett. Ennek összege 922 Ft-ot tett ki. A további évek közül 2005-re 824 Ft (471 Ft + 353 Ft), 2006. évre 613 Ft (298 Ft + 315 Ft), 2007. évre 787 Ft (397 Ft + 390 Ft), míg 2008. évre április 15-ig 218 Ft kamat, összesen 3.364 Ft kamat volt követelhető.

Jogerős részítéletében a bíróság a 2007. május 31-ig lejárt keresetpótló járadék összegét 1.205.673 Ft-ban határozta meg. Kifejezetten mellőzte annak bruttó megjelölését, ezért az ítéletábrának is ezen összeg után kellett a késedelmi kamatot számítani. A 2005. szeptember 1-jétől december 31-ig terjedő időszakban (122 nap) a késedelmi kamat évi 7 % mértékkel számítva 42.545 Ft volt. A következő évben 35.873 Ft és 37.987 Ft kamat merült fel az első, illetve második félévben. A 2007. évben 47.831 Ft, illetve 47.104 Ft, 2008-ban április 15-ig pedig 26.261 Ft volt a helyesen számított késedelmi kamat az előzőekben már hivatkozott kamatmértékek alapulvételével. A jövedelemvesztés után tehát összesen 237.601 Ft késedelmi kamat volt érvényesíthető.

A részítéletben meghatározott havi 29.000 Ft egyéb költségjáradék (5.000 Ft gyógyszer, 15.000 Ft közlekedési költség, 4.000 Ft kulturális többletköltség és 5.000 Ft rezsi többletköltség) után késedelmi kamat - az ítélet szerint - nem járt. Ezen a címen járó járadék a 2005. május 1-től 2008. április 15-ig terjedő időben (35,5 hónapra) 1.029.500 Ft-ot tett ki.

A néhai jogán az előző számítások szerint a felperesek összesen 15.086.463 Ft tőkét (10.000.000 Ft + 1.205.673 Ft + 10.000 Ft + 360.000 Ft + 2.481.290 Ft + 1.029.500 Ft), és 4.331.407 Ft késedelmi kamatot (3.574.931 Ft + 455.199 Ft + 60.312 Ft + 3.364 Ft + 237.601 Ft) követelhettek. Ebből az alperes a néhai jogán - a feleknek az első másodfokú eljárásban tett egyező előadása szerint - 2007. október 31-ig 13.548.530 Ft-ot fizetett meg. Nem volt vitatott a felek között, hogy az alperes a 2007. évben esedékessé vált további két - a novemberben és decemberben esedékes - havi járadékot is teljesítette (2 x 166.349 Ft) 332.698 Ft összegben. A 19.417.870 Ft (15.086.463 Ft + 4.331.407 Ft) követelés, és az összesen 13.881.228 Ft (13.548.530 Ft + 332.698 Ft) összegű teljesítés különbözeteként jelentkező 5.536.642 Ft-ra tarthattak igényt a felperesek. Ehelyett azonban inkasszó útján 8.075.209 Ft-hoz jutottak hozzá, amely 2.538.567 Ft-tal több volt, mint a részükre járó jogos követelés összege.

Az ítéletábrá nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azon álláspontjával, miszerint a bizonyított tény, hogy 2007. december 22-én a néhai a következő év első hónapjára járó járadék összegét vette át. A becsatolt postai utalvány semmilyen formában nem tartalmazott utalást a járadék esedékességére nézve. Az alperes saját számítógépes nyilvántartásának meghatározott adatai pedig nem rendelkeznek kétséget kizáró bizonyító erővel erre a tényre nézve. A járadékról rendelkező másodfokú részítélet az elsőfokú ítéletet ugyan csak részben változtatta meg, de ezt akként tette, hogy az elsőfokú ítéletben foglaltak helyett a járadékokról is teljesen eltérően rendelkezett. Az esedékesség pontos időpontját nem határozta meg, a teljesítés tekintetében viszont egészében a részítélet rendelkezése, és nem az elsőfokú ítélet vált irányadóvá. Ennek következtében az esedékesség elsőfokú ítéletben meghatározott időpontját nem lehetett az alperes javára bizonyítékként értékelni. Az adott járadék esedékességére, illetve a megfizetett járadékok összességére vonatkozó további bizonyítékok hiányában a postai utalvány szerint 2007. decemberében megfizetett járadékot egyforma eséllyel lehetett akár a

december, akár a január havi járadéknak tekinteni. A bizonyítás a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján ebben a körben az alperest terhelte, így a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a követelése eredményes érvényesítéséhez szükséges tény bizonyítatlanságát is az ő terhére kellett értékelni.

A felperesek, az őket megillető kártérítésből saját jogon 2.028.735 Ft-tal, míg a hozzátartozó jogán járó 2.538.567 Ft-tal többet hajtottak be az alperestől. Az így jelentkező túlfizetés 4.567.302 Ft összegéből azonban 3.549.359 Ft-ot (3.429.509 Ft-ot és késedelmi kamatát) már visszafizettek. A ténylegesen jelentkező különbözet meghaladta az alperesnek ezen a címen támasztott viszontkereseti igényét. Az érdemi döntés Pp. 215. § szerinti korlátai folytán a felperesek ebből kizárólag az alperes 862.636 Ft megfizetésére irányuló viszontkeresete erejéig voltak marasztalhatók.

Az ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a felperesek személyenkénti marasztalásával kapcsolatos álláspontját. Az elsőfokú bíróság - a felpereseknek az inkasszó alapjául szolgáló elszámolásai alapján - helyesen állapította meg az egyes felperesek jogosultságának arányát. A jogalap nélküli gazdagodás szempontjából azonban nem a jogosultságok elvi arányának, hanem annak van jelentősége, hogy ténylegesen ki és milyen mértékben gazdagodik másnak a rovására. A felperesek követésüket egységesen érvényesítették, és nem igazolták, hogy a megfizetett kártérítést egymás között milyen arányban osztották meg. Ennek hiányában csak az volt megállapítható, hogy az alperes valamennyiük számára, és mindegyikük felé fennálló kötelezettségét meghaladóan teljesített. Ez megalapozta az alperessel a Ptk. 337. §-a alapján a kötelezettségük egyetemlegességének megállapítását.

A Ptk. 363. § (1) bekezdése a gazdagodással kapcsolatos vagyoni előnyök visszatérítésére a jogalap nélküli birtoklásra vonatkozó szabályokat (195. §) rendeli alkalmazni. A Ptk. 195. § (1) bekezdése értelmében a birtokos köteles a jogosultnak kiadni a dolog meglévő hasznait, kivéve, ha ellenszolgáltatás fejében jutott birtokához és jóhiszemű volt. A (2) bekezdés alapján a jóhiszemű birtokos az addig terjedő időre, amíg a birtokot tőle jegyző, illetőleg a bíróság előtt vissza nem követelik, a hasznokért és károkért nem felelős. A visszakövetelés idejétől kezdve - ha nem vált nyilvánvalóan rosszhiszeművé - felelősségére az általános szabályok, használatára és a hasznok szedésére vonatkozó jogára pedig a felelős őrzés szabályai az irányadók. A (3) bekezdés értelmében a rosszhiszemű birtokos köteles megfizetni azoknak a hasznoknak az értékét, amelyeket elfogyasztott vagy beszedni elmulasztott, továbbá felelős a dologban bekövetkezett mindazokért a károkért, amelyek a jogosultnál nem következtek volna be.

A felperesek késedelmi kamat fizetésére a jogalap nélküli birtoklás szabályai alapján attól függően voltak kötelezhetők, hogy birtoklásuk jó-, vagy rosszhiszeműnek minősült. Az inkasszók alapjául szolgáló számításaikban a felperesek az alperes addigi teljesítéseit figyelembe vették, az elszámolásban a felek között jelentkező eltérés csupán a megközelítés, számítási mód különbözőségéből eredt. Nem merült fel arra nézve adat, hogy a felperesek tudottan

már behajtott kárösszeget érvényesítettek ismételten. Ezért nem lehetett eljárásuk rosszhiszeműségére nézve sem következtetni. Ennek hiányában az alperes viszontkeresetének bíróság előtti érvényesítésének időpontjától - 2008. december 12-től - kezdődően voltak késedelmi kamat fizetésére kötelezhetőek.

Az előzőekben kifejtettek szerint az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a felperesek egyetemleges kötelezettségét 862.636 Ft és késedelmi kamata erejéig megállapította. A felperesek a csatlakozó fellebbezésükben írtak szerint kötelezettségüket az elsőfokú ítéletben meghatározott mérték erejéig teljesítették. Teljesítésüket (annak összegét és időpontját) azonban nem igazolták, az alperes pedig fellebbezését változatlanul fenntartotta. Ezért a felpereseknek a bejelentése a marasztalásukra nem volt kihatással.

Az ítélet tábla a felek pernyertessége-pervesztessége megváltozott arányára figyelemmel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott az elsőfokú perköltség viselése felől. A módosult arányok szerint a felperesek - az alperes által az elsőfokú ítéletet követően teljes egészében megfizetett - 73.000 Ft viszontkereseti illeték, valamint összesen 82.000 Ft első- és másodfokú perköltség megfizetésére voltak kötelesek.

Az alperes mind a fellebbezése, mind pedig a felperesek csatlakozó fellebbezése tekintetében részben lett pernyertes. Ezért az ítélet tábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazott 81. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felpereseket a javára megállapított (28.000 Ft fellebbezési illetékből és 12.000 Ft jogtanácsosi munkadíjból álló) másodfokú részperköltség megfizetésére.

, 2012. február 22.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Csóka István s. k. előadó bíró, Dr. Farkas Mária s. k. bíró